

Stručný obsah

Kapitola 1

Právní norma

Právní norma je základním stavebním kamenem právního systému. Zde je popsán charakter a struktura právní normy, metody jejich vyhledávání v normativním textu a jejich interpretace.

Kapitola 2

Systém práva

Právo je systém značně rozsáhlý, který však má jistou vnitřní strukturu. Kapitola seznamuje se základními kritérii pro toto vnitřní členění a usnadňuje tak orientaci v pojmech jako soukromé a veřejné právo, mezinárodní a vnitrostátní právo, právní odvětví, právní síla normy apod.

Kapitola 3

Právní vztah

Právo působí ve společnosti nejjzřetelněji tím, že definuje a chrání právní vztahy založené na vzájemných oprávněních a povinnostech. Zde se zabýváme otázkami, kdo může být účastníkem takového vztahu a co může být předmětem takového oprávnění či povinnosti.

Kapitola 4

Právní úkony

Uskutečňování právních úkonů je nejdůležitější způsob, jak můžeme utvářet a měnit právní vztahy, do nichž jsme zapojeni. Právní úkony jsou především projevy vůle, pro jejich platnost a účinnost však právo stanoví řadu podmínek.

Kapitola 5

Složené právní úkony - smlouvy

Mezi právními úkony mají zvlášť významné postavení smlouvy. Problematika smluv zahrnuje kromě všeobecných otázek náležitosti a platnosti právních úkonů také proces kontraktace, propojení dvou jednostranných právních úkonů do jednoho právního úkonu složeného.

Kapitola 6

Právní odpovědnost

Právní odpovědnost je jedním z klíčových pojmů právní regulace. Při formulaci právních norem tvoří důležitý mezistupeň mezi právní skutečností (obvykle protiprávním jednáním) a vznikem konkrétních práv a povinností zúčastněných osob. V rámci posuzování odpovědnosti je zahrnuto zhodnocení dalších aspektů, jako je zavinění, příčinná souvislost atd.

Kapitola 7

Aplikace práva

Aplikace práva zahrnuje důležité mechanismy pro praktické uplatnění a naplnění účelu právní regulace. Aplikaci práva rozumíme především postup orgánů státní moci (správních i soudních) v rámci jejich rozhodovací činnosti. Tento proces je ovlivněn jednak organizací soustavy státních orgánů, jednak pravidly pro jejich fungování (procesním právem). Výsledný efekt - snadná či obtížná vymahatelnost práva - významným způsobem ovlivňuje právní jistotu, hospodářské vztahy i celkové společenské klima.

Kapitola 8

Demokracie a právní stát

Demokracie je definována jako vláda lidu. Pojem "lid" přitom neznamená prostý souhrn všech obyvatel, ale obnáší rovněž mechanismy utváření jeho vůle formami přímými (referendem) nebo zastupitelskými (volenými orgány).

Teorie právního státu vychází z myšlenky vázanosti státu právem, které vytváří. Mezi znaky právního státu se řadí také organizace státní moci za dodržení zásady dělby moci.

Kapitola 9

Základní lidská práva

Jádem základních práv a svobod je sebeomezení státní moci, vyčlenění těch oblastí soukromého života, do nichž stát nemá zasahovat. Základní práva se prvotně týkají vztahu mezi občanem a státní mocí, zprostředkovaně však ovlivňují i vztahy mezi soukromými subjekty navzájem. Základním právům přidává na významu to, že existují poměrně účinné a dostupné mechanismy zabezpečující jejich ochranu, a to jak ve vnitrostátním právu, tak v mezinárodním měřítku.

18	6.4	Soukromoprávní odpovědnost	Normy kogentní a dispozitivní	7.2
18	6.5	Trestní odpovědnost	Právní práva	7.3
20	6.6	Správníprávní odpovědnost	Interpretace právních norem	7.4
			Kolize právních norem	7.5
95		Applikace práva	Úplnost práva	7.7
25	7.1	Realizace práva	Systém práva	7.8
26	7.2	Proces aplikace práva	Vnitrostátní a mezinárodní právo	7.9
28		Zahájení řízení	Všeobecné a soukromé právo	7.10
27		Posouzení oprávněnosti orgánů zastávajících se ve věci	Odvětví veřejného práva	7.11
29		Zjištění skutkového stavu	Odvětví soukromého práva	7.12
30		Nalezení právních norem	Odvětví na pomezí veřejného a soukromého práva	7.13
31		Subsumpce	Alternativní systémy práva	7.14
31		Výdání rozhodnutí — individuální akce	Historie právních norem	7.15
		Opravné prostředky	Právní vztah	7.16
35		Právní moc rozhodnutí	Subjektivní právo a subjektivní povinnost	7.17
36	7.3	Applikace práva soudy	Ochrana subjektivních práv	7.18
36		Organizace soudů	Způsoblost k právům a povinnostem	7.19
37		Soudní řízení	Právní vztahy a více účastníků	7.20
38	7.4	Základy organizace veřejné správy	Vznik a zánik právních vztahů	7.21
40			Právní úkony	7.22
40			Vznik zánik a změna závazků	7.23
40			Vznik zánik vlastnického práva	7.24
41			Právní úkony	7.25
41	8.1	Základní ústavní principy	Vědy právních úkonů a jejich následky	7.26
43	8.2	Demokracie	Abstraktní právní úkony	7.27
		Pluralita	Právní úkony právnických osob	7.28
47			Zastoupení	7.29
48			Vědy právních úkonů a jejich následky	7.30
48		Ochrana menšiny	Abstraktní právní úkony	7.31
49	8.3	Právní stát	Právní úkony právnických osob	7.32
50	8.4	Ochrana občana a cizince	Zastoupení	7.33
51			Vědy právních úkonů a jejich následky	7.34
53		Základní lidské práva	Abstraktní právní úkony	7.35
54	9.1	Pojem základních práv	Právní úkony právnických osob	7.36
54	9.2	Klasifikace lidských práv	Zastoupení	7.37
54	9.3	Vymezení a omezení základních práv	Vědy právních úkonů a jejich následky	7.38
59	9.4	Dohrazení základních práv v právo mezinárodních vztahů	Abstraktní právní úkony	7.39
60	9.5	Mezinárodní ochrana lidských práv	Právní úkony právnických osob	7.40
60			Zastoupení	7.41
62			Vědy právních úkonů a jejich následky	7.42
62			Abstraktní právní úkony	7.43
62			Právní úkony právnických osob	7.44
62			Zastoupení	7.45
62			Vědy právních úkonů a jejich následky	7.46
64			Abstraktní právní úkony	7.47

Úplný obsah

1. Právní norma	11
1.1 Právo jako normativní systém	12
1.2 Struktura právní normy	13
1.3 Normy kogentní a dispozitivní	15
1.4 Prameny práva	16
1.5 Interpretace právní normy	18
1.6 Kollize právních norem	20
1.7 Úplnost práva	20
2. Systém práva	25
2.1 Vnitrostátní a mezinárodní právo	26
2.2 Veřejné a soukromé právo	26
2.3 Odvětví veřejného práva	27
2.4 Odvětví soukromého práva	29
2.5 Odvětví na pomezí veřejného a soukromého práva	30
2.6 Alternativní systematika práva	31
2.7 Hierarchie právních norem	31
3. Právní vztah	35
3.1 Subjektivní právo a subjektivní povinnost	36
3.2 Ochrana subjektivních práv	36
3.3 Způsobilost k právům a povinnostem	37
3.4 Právní vztahy s více účastníky	39
3.5 Vznik a zánik právních vztahů	40
Právní úkony	40
Vznik, zánik a změna závazků	41
Vznik a zánik vlastnického práva	43
4. Právní úkony	47
4.1 Způsobilost k právním úkonům	48
4.2 Vůle	49
4.3 Projev	50
4.4 Vady právních úkonů a jejich následky	51
4.5 Adresované právní úkony	53
4.6 Právní úkony právnických osob	54
4.7 Zastoupení	54
5. Složené právní úkony — smlouvy	59
5.1 Smlouvy dvoustranné a vícestranné	60
5.2 Vznik smlouvy — návrh a přijetí	60
5.3 Smluvní autonomie a její omezení	62
5.4 Nepřímá smluvní ujednání	62
5.5 Smluvní typy	63
5.6 Alternativní způsoby uzavření smlouvy	64

6. Právní odpovědnost	67
6.1 Pojem odpovědnosti	68
6.2 Funkce odpovědnosti	68
6.3 Předpoklady vzniku odpovědnosti	69
Subjektivní odpovědnost	69
Objektivní odpovědnost	71
6.4 Soukromoprávní odpovědnost	72
6.5 Trestní odpovědnost	73
6.6 Správněprávní odpovědnost	74
7. Aplikace práva	77
7.1 Realizace práva	78
7.2 Proces aplikace práva	78
Zahájení řízení	79
Posouzení oprávnění orgánu zabývat se věcí	79
Zjištění skutkového stavu	80
Nalezení právních norem	81
Subsumpce	81
Vydání rozhodnutí — individuálního právního aktu	81
Opravné prostředky	82
Právní moc rozhodnutí	82
7.3 Aplikace práva soudy	83
Organizace soudů	83
Soudní řízení	84
7.4 Zásady organizace veřejné správy	86
8. Demokracie a právní stát	89
8.1 Základní ústavní principy	90
8.2 Demokracie	91
Pluralita	91
Vláda většiny	91
Ochrana menšiny	92
8.3 Právní stát	93
8.4 Ochrana demokracie a právního státu	94
9. Základní lidská práva	97
9.1 Pojem základních práv	98
9.2 Klasifikace lidských práv	100
9.3 Vymezení a omezení základních práv	101
9.4 Ochrana základních práv v právním řádu ČR	103
9.5 Mezinárodní ochrana lidských práv	104